

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Gnoti Seautón, Sive Arnoldi Geulincs Ethica

Geulincx, Arnold

Lugd. Batav., MDCLXXV

§. 9. Pietas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48728)

hoc ipsum est esse Intemperantem. Igitur qui se ipsos cruciant, cædunt imo & occidunt, semper Voluptate aliqua ad id agendum pertrahuntur & recte dixit ille:

— *Trahit sua quemque Voluptas.*

§. 9. Pietas.

Pietas est Virtus inter res Divinas; Virtus inter res nostras seu inter res secundas nobis vel adversas, Temperantia est, vel Fortitudo (ut vidimus) sed si generali nomine hæc exprimenda sit, non nisi Humilitas vocari poterit: & ut tamen distinguatur ab Humilitate illâ, quæ solum tenet inter Virtutes Cardinales, *Humilitas particularis* vocetur, aut si lubet, *Humilitas aperta*: Nusquam enim Humilitas seu incuria sui elucet ita, & tantopere quasi oculis notatur, quam in Fortitudine & Temperantia: Qui enim ex æquo res secundas atque adversas contemnit, quod fortis atque Temperantis hominis Officium est, is clarissime convincitur, nullâ sui curâ, sollicitudine, vel studio duci.

Sicut ergo Humilitas illa particularis & Patens inter res nostras versatur: sic Pietas generalis inter res Divinas: itemque sicut Humilitas duas habet partes, *Inspicere*

re se, & Despicere se, sic etiam Pietas duas habet partes, nempe *Inspicere Deum* & *Susplicere Deum*, seu venerari.

Inspectio autem Dei ex nostrum ipsorum Inspectione pendet: inspiciendumque semper eo, quod cælo delapsus est (ut Poëta loquitur) **NOSCE TE IPSUM.**

Inspiciendo autem nos ipsos Tract. I. didicimus, Primo nos ad humanam conditionem, arbitrato, electione, aut opinione nostrâ non pervenisse, non vi nostrâ delatos huc nos esse, sed ignaros (tantum abest ut Volentes aut Potentes) ex quo sequitur, quod alius quispiam & non ipsi nos homines fecerimus, qui proinde vere sit *Pater noster* seu *Pater hominum*, & cum quo Parentes nostri tantum rudem aliquam analogiam velut similitudinem habeant, ob quam etiam Pater & Mater vocentur. Vide Metaphysicam nostram.

Secundo vidimus Humanam nostram conditionem duabus partibus contineri, nempe actione, qua agimus in corpus cum quâdam ejus partes loco movere videmus, & Passione qua patimur & accipimus aliquid à corpore, cum scil. Ratione corporis diversissimas illas perceptiones, quas ad sensum passionesque referimus, patimur & accipimus. In utrâque autem
illâ

illâ parte, conditionem nostram ineffabilem esse deprehendimus: nec modum nos intelligere ullum posse, quo aut corpus ad Voluntatem nostram moveatur, aut nos à corporum extra nos existentium motibus, & præsertim ab illius corporis, quod nostrum esse dicimus, moveamur, diversissimisque perceptionibus quasi perfundamur: hæc ineffabilitas perfecte & ultimo recumbit in causâ humanæ conditionis, seu in eo, quem patrem nostrum esse mox vidimus.

Est igitur aliquis Pater hominum; & hic ineffabilis est, præstatque talia cum nos homines creat, quorum modum, seu quomodo illa præstet, intelligere nos non possumus, sed tantum intelligere possumus, eum nos modum intelligere nunquam posse; in quo perfecta & completa est Ratio Ineffabilitatis: Ineffabile enim est, quod esse quidem intelligitur, sed quomodo sit fiatque, intelligi ab humanâ mente non potest: debet enim intelligi & cogitatione attingi, quod ineffabile dicitur (alias enim nihil foret, nam *non intelligibile seu non cogitabile & nihil idem sunt*) sed modus ejus quo est, quo ve fit, latet nobis, nec intelligitur à nobis quod ita fieri posse, ipsa conscientia & intimâ experientia

scientiâ compellimur ad fatendum, ut qui homines nos esse sciamus, agereque quodammodo in corpus, & ab illo pati clarissime sciamus, consciique nobis simus; sed quomodo, profundissime nesciamus. Cunsule inter hæc 3. partem Metaphysicæ nostræ, seu Theologiam.

Inspiciendo nostram conditionem simul etiam facile discimus, quid sit mundus ille, in quem à Patre nostro missi sumus, nempe corpus in motu, & eum ipsum esse motorem illum, qui Pater noster est: fecisseque illum duos mundos: alterum extra nos, (cujus essentia & natura in extensione & diversarum extensionis istius partibus vehementissimis, diversissimis, ordinatissimisque motibus absolvitur:) alterum intra nos, longe pulcriorem & elegantiore, qui in diversissimis & maxime mirabilibus imaginibus ac speciebus lucis ac colorum infinitorum, saporum, odorum, sonorum &c. consummatur; denique vidimus eundem esse Patrem nostrum qui nos nascentes colligavit cum corpore, & morientes absolvit: quo nos tracturus, quid de nobis factururus in postremum sit, prorsus ignoramus, & modus ille rursus inintelligibilis, rursusque hic noster Pater ineffabilis est.

Est

Est itaque aliquis Pater nostram, Creator mundi, Dominus necis, Ineffabilis in omnibus his operibus.

§. 10. Adoratio.

Adorationem hic generaliter sumimus pro quovis cultu Divino, quem Christiani Latriam vocant: nasciturque ejus Obligatio ex Inspectione Dei: sicut enim cum nos ipsos inspeximus, oritur mox Obligatio nos ipsos deserendi: sic contra cum Deum inspeximus, oritur mox Obligatio illum amplectendi: qui amplexus in his fere quatuor versatur, Adoratione speciatim dicta, Devotione, precibus & gratiarum actione.

Adoratio naturaliter suboritur nobis cum videmus aliquem præstare ea & efficere, quæ præclara sunt & bona, atque ita ingeniose inventa, ut modum quo ista fiant, percipere vix aut ne vix quidem valeamus. Sic Barbari adorant Mathematicos nostros, dum Eclipses prædicunt, aut Horologia & arte Staticâ confecta Automata, illis ostendunt, unde in Adoratione hæc interveniunt; Primo laus, quia præclarum est opus: Secundo, admiratio, & defixus quidam Stupor, cum Ra-
tionem